

Labklājības ministrija

Informatīvais ziņojums «Par pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības sniegšanu vistrūcīgākajiem iedzīvotājiem 2028.-2034. gadā»

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Labklājības ministrija

2026. gada 30. jūnijā

Labklājības ministrija

Saturs

1. Aktualitāte
2. Esošā situācija
3. Citu ES dalībvalstu prakse
4. Prioritātes atbalsta nodrošināšanai
5. Tiešais atbalsts – priekšrocības, trūkumi
6. Netiešais atbalsts – priekšrocības, trūkumi
7. Sociālo partneru viedokļi
8. Secinājumi
9. Priekšlikumi

Labklājības ministrija

1. Aktualitāte

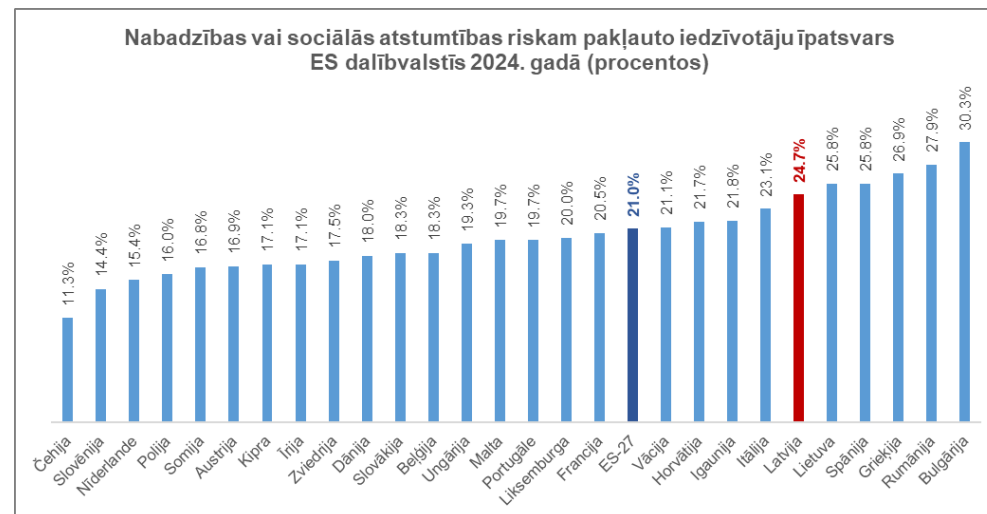
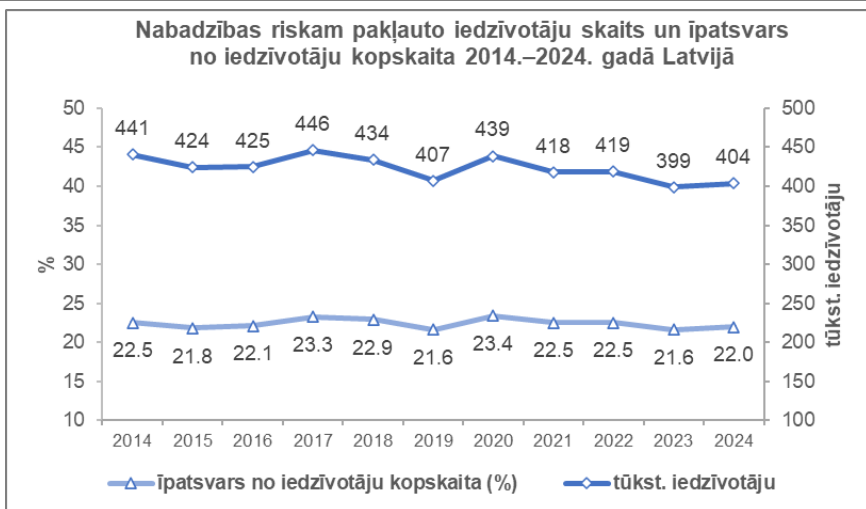
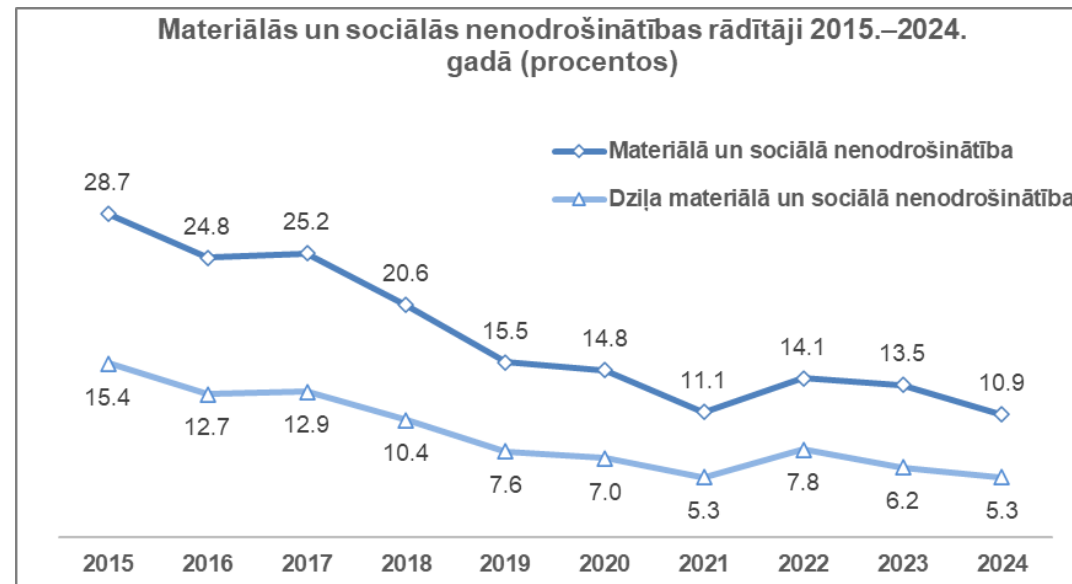
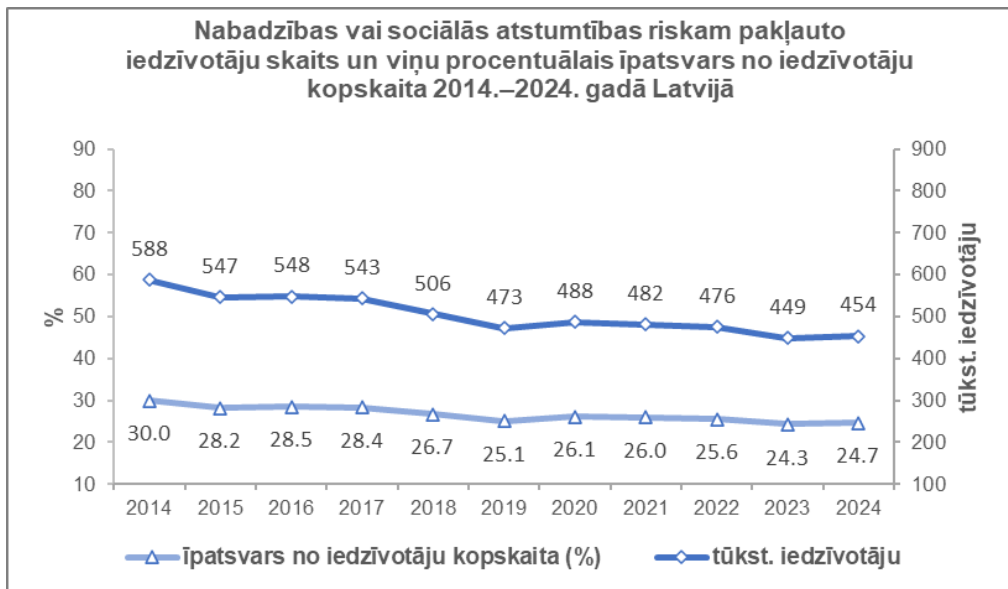
- **No ESF+ Programmai pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības preču iegādei paredzētā finansējuma (65 405 297 euro) uz 2026. gada 1. jūniju izmantoti ir 62 % (40 793 839 euro).**
- **Atlikušais ESF+ Programmas finansējums (24 611 458 euro) ir pietiekams atbalsta sniegšanai indikatīvi līdz 2028. gada 1.- 2. ceturksnim.**
- **Lai vistrūcīgākajām personām nerastos pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības pārtraukums starp ES fondu plānošanas periodiem:**
 - **2028. gadā (indikatīvi 2. pusgadā) ir jāuzsāk atbalsta sniegšana jaunā ES fondu 2028.-2034. gada plānošanas perioda ietvaros;**
 - **jāvienojas par metodi, kādu Latvijai nākamajā ES fondu 2028.-2034. gada plānošanas periodā izmantot pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības sniegšanai:**
 - a) turpināt tiešo atbalstu
vai
 - b) ieviest netiešo atbalstu
(piem. maksājuma kartes atbalsta iegādei/saņemšanai)

2. Esošā situācija

2.1. Nabadzība un sociālā atstumtība, materiālā un sociālā nenodrošinātība*

Labklājības ministrija

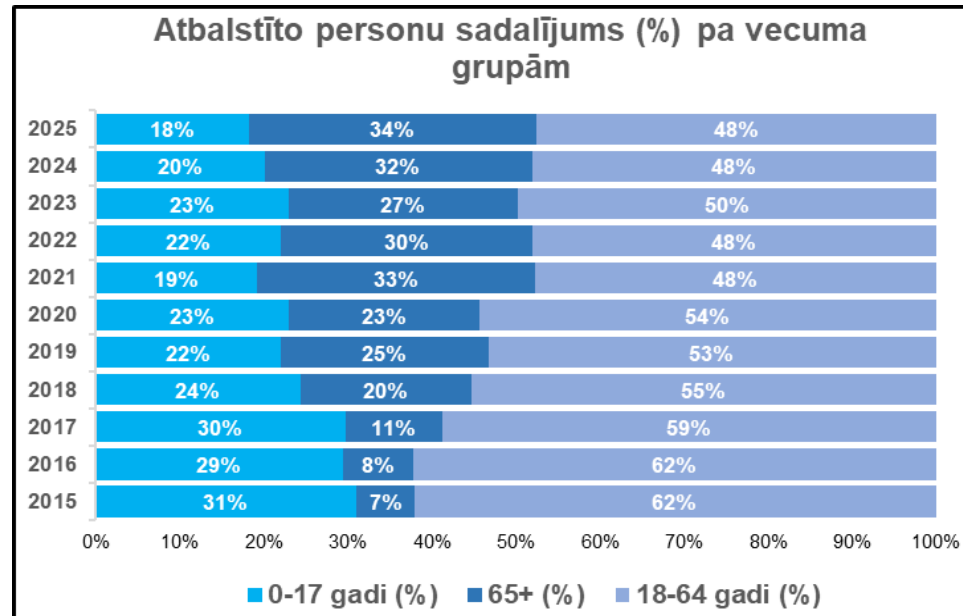
* CSP dati

Labklājības ministrija

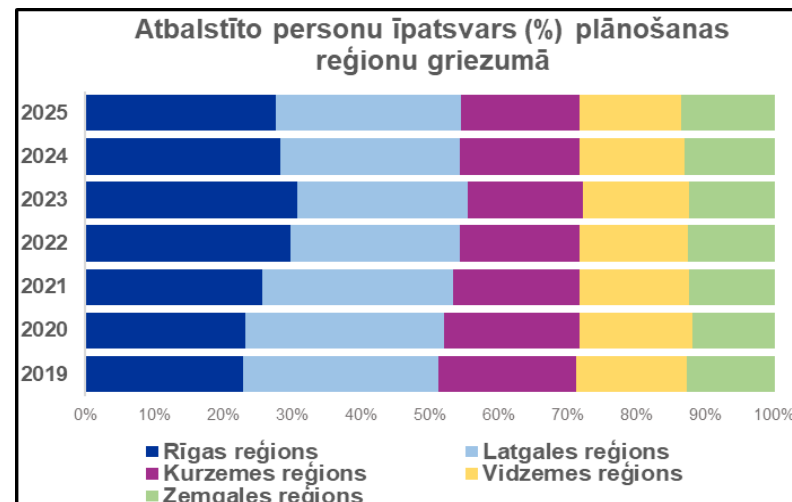
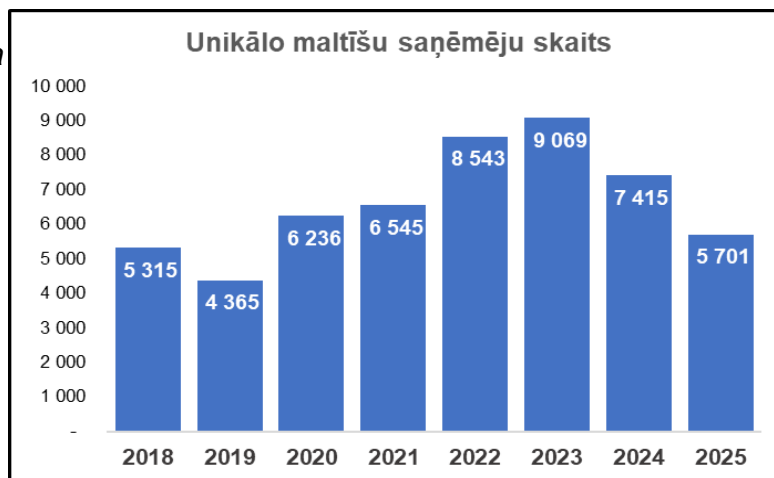
2. Esošā situācija

2.2. Atbalsta saņēmēji EAFVP DP un ESF+ Programmā

* Atbalsta saņēmēji - m/s ar SD izziņu, kas apliecina m/s statusu:

- ✓ 2015.-2019. gads – TR, KR
- ✓ 2019.-2024. gads – TR, KR, maznodrošināta
- ✓ no 2025. gada – TR, KR

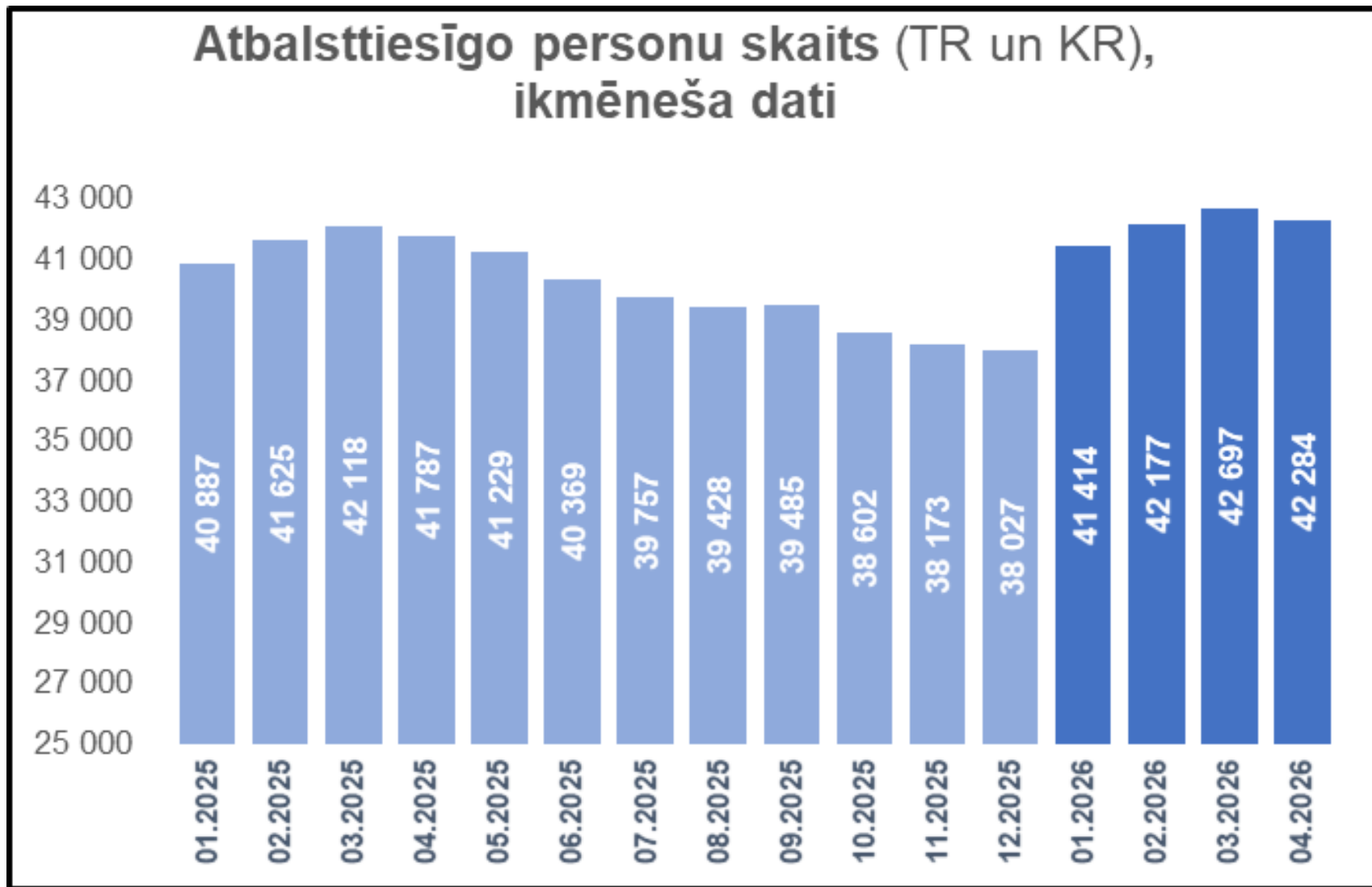

Labklājības ministrija

2. Esošā situācija

2.3. Atbalsttiesīgie ESF+ Programmā no 2025. g. janvāra līdz 2026. g. aprīlim

Labklājības ministrija

2. Esošā situācija

2.4. Secinājumi

2.4.1. Aktuālā situācija un prognoze

➤ **Aktuālā situācija:**

- **nabadzības un sociālās atstumtības risks Latvijā ir augstāks par vidējo līmeni ES;**
- sociālās aizsardzības sistēmas finansējums joprojām ir zems. Rezultātā **pieejamie atbalsta pasākumi neļauj efektīvi mazināt nabadzības un sociālās atstumtības risku, īpaši visneaizsargātākajām iedzīvotāju grupām***;
- **jebkurai krīzei un izmaiņām sociāli ekonomiskajā vidē, kā arī ar tām saistīto normatīvo aktu normu izmaiņām, ir tieša, ātra un būtiska ietekme uz zemu ienākumu m/s.**

➤ **Prognoze – arī turpmāk vistrūcīgākajiem iedzīvotājiem būs aktuāls pārtikas atbalsts un pamata materiālā palīdzība.**

*saskaņā ar Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņu 2021.-2027. gadam īstenošanas starpposma ietekmes izvērtējumu (25-TA-2782, Informatīvā ziņojuma 13. lapa)

Labklājības ministrija

2. Esošā situācija

2.4. Secinājumi

2.4.2. Sniegtais atbalsts EAFVP DP un ESF+ Programmā

- **Līdz šim pārtikas atbalsts un pamata materiālā palīdzība mērķa grupai nodrošināta:**
 - **katrā no plānošanas periodiem 65 milj. euro apmērā;**
 - **tiešā veidā** (atbalsta preču komplekti, gatavās maltītes);
 - **līdzvērtīgi visā Latvijas teritorijā** (neatkarīgi no pašvaldības, kurā dzīvo persona);
 - **pieejami** (vidējais attālums līdz izdales vietai 3,5 km, vairāk nekā pusei ~ 2 km);
 - **sasniedzot gandrīz visas** potenciālās mērķa grupas **personas** (vidēji 98-99 % no personām ar atbilstošām tiesībām) un **augstu apmierinātību;**
 - **ar pozitīvu ietekmi uz m/s budžetu** (99 % aptaujāto atbalsta saņēmēju apstiprina, ka atbalsts atvieglo m/s finansiālo slogu, palielinot iespējas nodrošināt arī citas pamatvajadzības, piemēram, iegādāties papildu pārtiku, samaksāt par ārsta apmeklējumu, ārpusskolas pasākumiem bērniem, apmaksāt komunālos pakalpojumus).

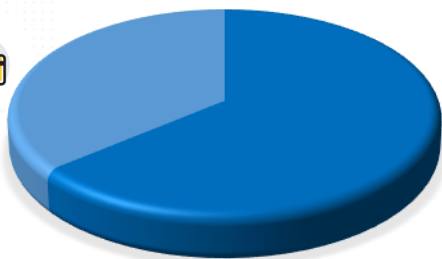

Labklājības ministrija

3. Citu ES dalībvalstu prakse*

ES – TIEŠĀS UN NETIEŠĀS METODES IZMANTOŠANA

Netiešs atbalsts
36%

Tiešs atbalsts
64%

Tiešs atbalsts: BG, CY, EL, **LV**, PL, PT, FR, HU, HR, IT, SI, LU, IE, BE, NL, SK

Netiešs atbalsts, piem. maksājuma kartes pārtikas un/vai pamata materiālās palīdzības preču (izņemot alkohols, tabaka un azartspēles) iegādei: BG, AT, ES, **LT, EE**, FI, RO, IT, PT

NETIEŠAIS ATBALSTS KAIMIŅVALSTĪS:

<i>Sadarbības partneri karšu izmantošanā</i>	Mazumtirdzniecības veikali	
<i>Sadarbības partneru izvēles metode</i>	Bez iepirkuma Sadarbība, pamatojoties uz vienošanos ar tiem veikaliem, kas atbilst vienotiem atbilstības kritērijiem un piesakās sadarbībai.	Iepirkums
<i>Sadarbības veikalu tīklu skaits</i>	11	1
<i>Atbalsta summa (euro) kartē 1 personai ceturksnī**</i>	25	30

** 1 m/s = 1 karte. Izmantošana konkrētā veikalu tīklā. Summa kartē = personu skaits m/s * atbalsta summa (euro) 1 personai ceturksnī (summa norādīta atbilstoši datiem par 2025. gadu)

* Detalizētāka informācija par ES dalībvalstu praksi pieejama Informatīvā ziņojuma 1. pielikumā

Labklājības ministrija

4. Prioritātes atbalsta nodrošināšanai

Intereses/vajadzības

MĒRĶA GRUPA

PIEEJAMĪBA

ATBILSTĪBA
VAJADZĪBĀM

SAMĒRĪGS
APMĒRS

ADMINISTRĒJOŠĀS
INSTITŪCIJAS

VIENKĀRŠA,
EFEKTĪVA
SISTĒMA

→ **SISTĒMA** – iespējami kompakta institucionālā sistēma, **VIENKĀRŠA** un **EFEKTĪVA** vadības un kontroles sistēma (tostarp IT risinājumi īstenošanas un administrēšanas atbalstam).

- Atbalsta **PIEEJAMĪBA** mērķa grupai – vienmērīgs atbalsta vietu ģeogrāfiskais pārklājums un iespējami ērta to pieejamība (jo īpaši nelielās pilsētās un lauku teritorijās), t.i., attālums līdz atbalsta vietai, darba laiks, piekļuves iespējas (transports, vides pieejamība), kā arī vienkārša atbalsta saņemšana.
- Atbalsta **ATBILSTĪBA** mērķa grupas **VAJADZĪBĀM** – iespējami universālu, m/s esošo personu ikdienas vajadzībām atbilstošu un piemērotu atbilstošu pārtikas un pamata materiālās palīdzības preču pieejamība. Pārtika – iespējami veselīga, kvalitatīva, daudzveidīga un sabalansēta.
- **SAMĒRĪGS** atbalsta **APMĒRS** – atbalsts pozitīvi ietekmē m/s materiālo situāciju – sniedz iespēju ietaupītos līdzekļus novirzīt citām pamatvajadzībām (piemēram, papildu pārtikas iegādei, ārsta apmeklējumiem, medikamentu iegādei, ārpusskolas pasākumiem bērniem un komunālo pakalpojumu apmaksai).

Labklājības ministrija

5. Tiešais atbalsts – priekšrocības (+), trūkumi (-)

Mērķa grupai

(+) **plašs** izdales vietu **pārklājums**, iespējama atbalsta preču komplektu **piegāde uz mājām**

(+) **vienāda** izdales vietu **pieejamība pilsētās un lauku reģionos** (vidējais attālums ~ 3,5 km, vairāk nekā pusei nepārsniedz 2 km)

(+) visiem **vienāds, garantēts, universālu un ikdienā m/s nepieciešamu un m/s pamatvajadzībām atbilstošu preču grozs** (tostarp preces maziem bērniem un skolēniem, turpmāk papildinot atbalsta preču komplektus ar sieviešu higiēnas precēm). Tas regulāri atbilstoši atbalsta saņēmēju aptaujas rezultātiem tiek pārskatīts

(+) **veselīga un kvalitatīva pārtika** (lielākā daļa preču ir ar Zaļās vai Bordo krāsas karotītes logotipu ar norādi “Kvalitatīvs produkts” – ražots Latvijā, nesatur ĢMO un sintētiskās krāsvielas), pārtikas **produktu daudzveidība un uzturvielu** (ogļhidrātu, olbaltumvielu un tauku) **sabalansētība**

(+) **vienā apmeklējumā iespēja saņemt gan atbalsta preču komplektus, gan piedalīties papildpasākumos** (piemēram, saņemt tūlītēju konsultāciju ikdienas problēmu risināšanai vai atbalstu krīzes situācijā)

(+) **gatavās maltītes** zupas virtuvēs

(-) **komplektos nav iespējams iekļaut preces ar salīdzinoši īsu derīguma termiņu un kuru uzglabāšanai ir nepieciešams speciāls temperatūras režīms** (piemēram, svaigus dārzeņus un augļus, piena produktus u.tml.)

(-) preces **neatbilst cilvēku specifiskām vajadzībām** (piemēram, diēta, alerģijas)

(-) **saņemšana izdales vietā – iespējami stigmatizējošs faktors**

Ieviešanai un administrēšanai

(+) **praksē pārbaudīta**, iesaistītajiem un mērķa grupai **pazīstama un pozitīvi novērtēta** atbalsta nodrošināšanas **sistēma**

(+) **ieviešanai par pamatu izmantojama esošā bāze**, t.i., normatīvais regulējums, institucionālās sistēmas modelis, vadības un kontroles sistēma **un to ir iespējams optimizēt un efektīvizēt**

(+) **metode/risinājums** jau izmantots un **piemērots** arī turpmāk valsts līmeņa **krīzes situācijās**

(+) **ESF+ finansējums – iespēja nevalstiskām organizācijām veiksmīgāk īstenot to mērķus**, darbojoties kā valsts palīgam, atbalstot vismazāk aizsargātos un vistrūcīgākos iedzīvotājus

(-) administratīvais resurss – **nepieciešamas telpas preču komplektu glabāšanai un personāls tā izdarei**, sadarbības ar piegādātājiem koordinēšanai, preču derīguma termiņa kontrolei, Pārtikas un veterinārā dienesta iesaiste

Finansiāli

Iepirkums atbalsta preču komplektu iegādei:

(+) liels apjoms – **iegāde par būtiski zemāku cenu nekā iegāde veikalā** netiešās metodes ietvaros (cenu starpība 30 % līdz pat 3 reizes (atkarībā no preču veida))

(+) **finansējuma izdevīgāka /efektīvāka izmantošana**, tostarp, mērķa grupas **persona** tai paredzētās atbalsta summas ietvaros **saņem finansiāli ietilpīgāku atbalstu** (lielāku preču grozu nekā šo summu izmantojot konkrēto preču iegādei veikalā) un tas lielākā mērā atslogo m/s budžetu

6. Netiešais atbalsts – priekšrocības(+), trūkumi (-)

Mērķa grupai

(+) pašnoteikšanās preču izvēlē un izvēle no plaša preču klāsta, tostarp, specifiskām vajadzībām atbilstošas preces (piemēram, alerģijas vai diētas gadījumā)

(+) iespēja saņemt konkrētajā brīdī nepieciešamās preces (vieglāka pārvietošana, neveidojas preču uzkrājumi)

(+) novērsti iespējami stigmatizējošie faktori palīdzības saņemšanai

(+) iespējami attālināti pirkumi un pie noteiktas summas un noteiktā attālumā bezmaksas preču piegāde uz mājām

(-) iespēja m/s vajadzībām domāto karti nodot citai personai, veikt impulsīvus pirkumus, tādējādi liedzot m/s personām nepieciešamo atbalstu

(-) atbalsta preču apjoms mazāks nekā tiešās metodes ietvaros (veikalā augstāka preču cena) un nevienlīdzīgs (atkarīgs no preču cenām attiecīgajā veikalā attiecīgajā iegādes brīdī (arī viena veikalu tīkla ietvaros iespējama ievērojama preču cenu starpība), arī kartes lietotāja finanšu plānošanas prasmēm u.tml.)

(-) izaicinājumi saistīti ar pakalpojuma pieejamību/kartes izmantošanu (piemēram, gados vecākiem cilvēkiem, vientuļiem cilvēkiem, tiem, kuri nespēj patstāvīgi iepirkties)

(-) nevienmērīgs veikalu izvietojums, attiecīgi samazināta atbalsta pieejamība (tie koncentrēti pilsētās un lielākās apdzīvotās vietās)

(-) mazināsies papildpasākumu pieejamība (tie nebūs pieejami atbalsta saņemšanas vietā kā tas ir šobrīd)

Ieviešanai un administrēšanai

(+) mazāks veicamo darbību apjoms, nodrošinot atbalsta preces un to iegādes administrēšanu un uzraudzību:

- nav jāveic preču komplektu iegādes iepirkumi, nav jāgatavo preču piegādes pasūtījumi, nav tie jākoordinē un jāuzrauga
- nav aktuāla iegādāto preču derīguma termiņa kontrole

(-) nepieciešama atsevišķa īstenošanas sistēma, uzraudzība un administrēšana, kā arī atsevišķi iepirkumi a) zupas virtuvju darbības nodrošināšanai un b) papildpasākumu nodrošināšanai

(-) izaicinājums papildpasākumu īstenošanai – mērķa grupas sasniedzamība (papildpasākumus nodrošinās atsevišķs pakalpojuma sniedzējs (potenciālie partneri vēl ir jāapzina), atklāts jautājums kā nodrošināt efektīvu atbilstošās informācijas apriti un papildpasākumu apmeklētību)

(-) jauna metode un sadarbības partneri (veikali). Nepieciešama padziļināta ieviešanas prasību/nosacījumu izpēte (tostarp attiecībā uz PIL piemērošanu sadarbībai ar veikaliem, veikalu tīklu sadarbība ar mazākajiem veikaliem (pārklājuma nodrošināšanai)), īstenošanas risinājumi un alternatīvas, visu iesaistīto pušu sadarbības modelis). Izpētes rezultātā atvērto jautājumu un izaicinājumu klāsts var paplašināties un sākotnēji apzinātās metodes priekšrocības un trūkumi var mainīties

(-) ilgāka sagatavošanās ieviešanai un ar to saistīti izdevumi, radot risku atbalsta pārtraukumam starp plānošanas periodiem, piemēram:

- metodes padziļināta izpēte un tai pielāgotu normatīvo aktu, organizatoriskās shēmas un vadības kontroles sistēmas izstrāde
- piemērotu IT risinājumu izstrāde, sistēmas aprobācija

Finansiāli

(+) salīdzinoši lielāki izdevumi metodes sagatavošanās posmā, potenciāli tiem ieviešanas gaitā mazinoties un izlīdzinoties

(-) mērķa grupas persona tai paredzētās atbalsta summas ietvaros saņem finansiāli mazāk ietilpīgu atbalstu (mazāku preču grozu nekā tiešās metodes ietvaros) un tas mazākā mērā atslogo m/s budžetu

Labklājības ministrija

7. Sociālo partneru viedokļi

ESF+ programmas Konsultatīvās darba grupas ietvaros

Metode	Tiešs atbalsts	Netiešs atbalsts	Komentāri/piezīmes par sniegto viedokli
Partneris			
Latvijas Pašvaldību savienība		✓	Iekšējā aptaujā 66 % atbalsta netiešo metodi, 34 % tiešo metodi. Piedāvā izvērtēt kombinēto modeli – persona izvēlas atbalsta paku vai karti.
Biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”	✓		Iekšējā reģionālo struktūrvienību aptaujā vairums atbalsta tiešo metodi.
Biedrība “Latvijas Samariešu apvienība”	✓	✓	Iekšējā biedrības izdales punktu aptaujā nepastāv vienots viedoklis kādas vienas metodes atbalstam – katrai savas priekšrocības. Piedāvā izvērtēt kombinēto modeli – persona izvēlas atbalsta paku vai karti.
Biedrība “Latvijas Pašvaldību sociālo dienestu vadītāju apvienība”	✓		Norāda - esošā metode (atbalsta paku izdare) dienestam nesagādā neērtības vai grūtības. Papildpasākumi notiek regulāri un interese ir aktīva. Paku saturu klienti vērtē kā labu. Norāda uz iespējamiem sarežģījumiem tiešajai metodei – karšu izmantošana lauku rajonos.
Biedrība “LATVIJAS DAUDZBĒRNU ĢIMENŪ APVIENĪBA”		✓	Atbalsta netiešo metodi, norādot, ka tā ļaus ģimenēm dažādot ēdienreizes, attīstīs prasmes plānot iepirkumus un noteikt prioritātes. Uzskata, ka metode iespējami mazina administrēšanas izmaksas.
Biedrība “EAPN-Latvia”		✓	Norāda uz netiešās metodes priekšrocībām, tostarp uz iespējamu administrēšanas izmaksu samazinājumu.
Sabiedrības integrācijas fonds	✓		Atbalsta esošo modeli, kuru aicina attīstīt (tostarp, turpināt esošo IT sistēmu izmantošanu, tās pilnveidojot/optimizējot un mazināt administratīvo slogu, vienkāršot uzraudzību).
LM Sociālā darba un sociālās palīdzības politikas departaments	✓		Atbalsta esošo modeli, jo tas nodrošina augstu atbalsta pieejamību visā valsts teritorijā, mērķa grupai vienkārša un saprotama atbalsta saņemšanas kārtība, metode sniedz iespēju nodrošināt atbalstu arī krīzes situācijās.

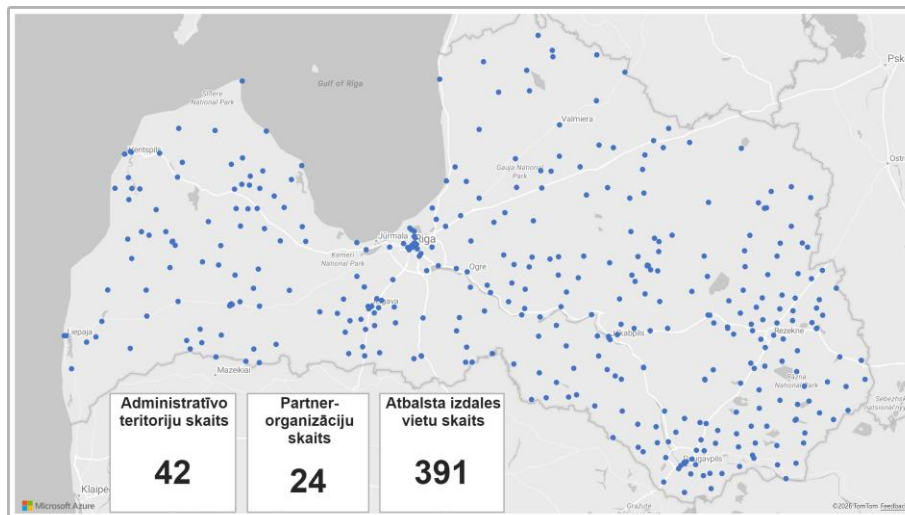
Labklājības ministrija

8. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

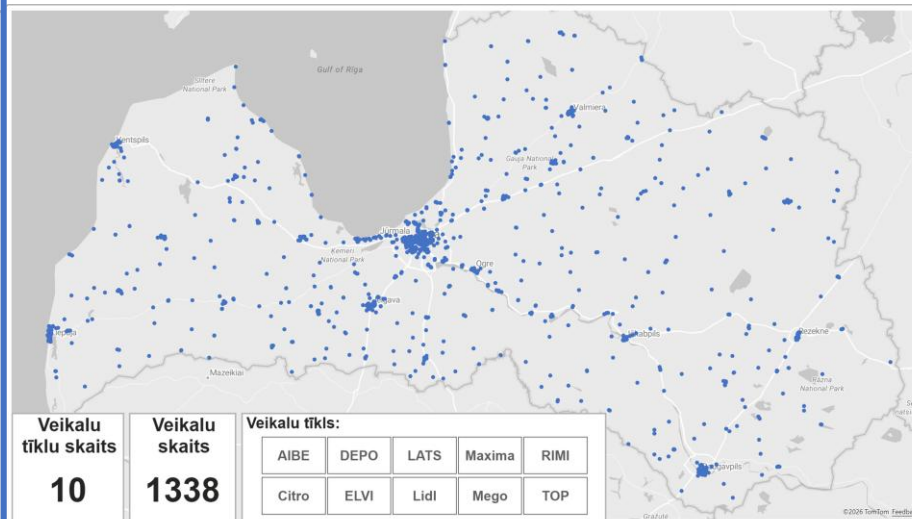
8.1. Mērķa grupas interese/vajadzība – PĪEEJAMĪBA*

TIEŠAIS ATBALSTS

NETIEŠAIS ATBALSTS

- **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – **līdzvērtīga** ģeogrāfiskā **pieejamība** gan pilsētās, gan lauku reģionos. Izdales vietu skaits un izvietojums tiek elastīgi pielāgots sasaistē ar mērķa grupas koncentrāciju noteiktā teritorijā.
- **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – **nevienmērīga** ģeogrāfiskā **pieejamība** (veikalu tīkli koncentrēti pilsētās un lielākās apdzīvotās vietās). **Samazinās attālums** līdz atbalsta vietai **Rīgas un citu lielāko republikas pilsētu iedzīvotājiem, palielinoties attālumam nelielo pilsētu un lauku iedzīvotājiem**. Veidosies arī **reģionālas atšķirības atbalsta pieejamībā, jo īpaši Latgales reģionā**. Sekojoši, lai arī netiešā atbalsta metode nodrošinātu ievērojami lielāku atbalsta saņemšanas vietu skaitu un atbalsta pieejamību salīdzinoši plašā darba laikā, tomēr veikalu koncentrācija pilsētās un lielākās apdzīvotās vietās un pieejamību mazina. Pieejamības uzlabošanai būtiska veikalu tīklu sadarbība ar mazākajiem veikaliem.

* Detalizētāka informācija pieejama Informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

8. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

8.2. Mērķa grupas interese – ATBILSTĪBA VAJADZĪBĀM*

TIEŠAIS ATBALSTS

	PĀRTIKA PĀRTIKAS KOMPLEKTS	HIGIĒNA un SAIMNIECĪBAS PĀRTIKAS UN SAIMNIECĪBAS KOMPLEKTS
	PĀRTIKAS bērniem vecumā no 6 līdz 24 mēnešiem (3 veidu komplekti)	HIGIĒNA bērniem vecumā no 0 – 24 mēnešiem (4 veidu komplekti)
	Individuālie MĀCĪBU PIEDERUMI	

NETIEŠAIS ATBALSTS**

** izmanto maksājuma karti. 1 m/s = 1 maksājuma karte - standartizēta, nepersonificēta (lai var izmantot visas m/s pilngadīgās personas), izmantojama ierobežotu preču iegādei iespējami daudzos veikalos/veikalu tīklos

- **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – publiskais iepirkums nodrošina mērķa grupai **standartizētu** (ierobežotu), m/s esošo personu ikdienas **pamatvajadzībām atbilstošu un nepieciešamu un sabalansētu preču pieejamību**, tostarp **pārtikas preču komplektā – veselīga un kvalitatīva pārtika** (lielākā daļa preču ir ar Zaļās vai Bordo krāsas karotītes logotipu ar norādi “Kvalitatīvs produkts” – ražots Latvijā, nesatur ĢMO un sintētiskās krāsvielas) un **nodrošināta produktu daudzveidība un uzturvielu** (ogļhidrātu, olbaltumvielu un tauku) **sabalansētība**. Zupas virtuvēs **pieejamas gatavās maltītes** un nodrošināta **iespēja piedalīties papildpasākumos**. Atbalsts mērķa grupai tiek nodrošināts **vienlīdzīgā apjomā**.
- **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – nodrošinātu mērķa grupai pieejamu **plašu preču klāstu, pašnoteikšanos** preču izvēlē un tādējādi **individuālajām vajadzībām atbilstošu preču pieejamību**, pārtikas preču **atbilstību veselīga uztura nosacījumiem atstājot pašas personas ziņā**. Izaicinājums nodrošināt **gatavās maltītes zupas virtuvēs un papildpasākumus**. Atbalsts mērķa grupas personām **nevienlīdzīgā apjomā** (iegādājamo preču grozs atkarīgs no preču cenām attiecīgajā veikalā attiecīgajā iegādes brīdī (arī viena veikalu tīkla ietvaros iespējama ievērojama preču cenu starpība), kartes lietotāja finanšu plānošanas prasmēm u.tml.).

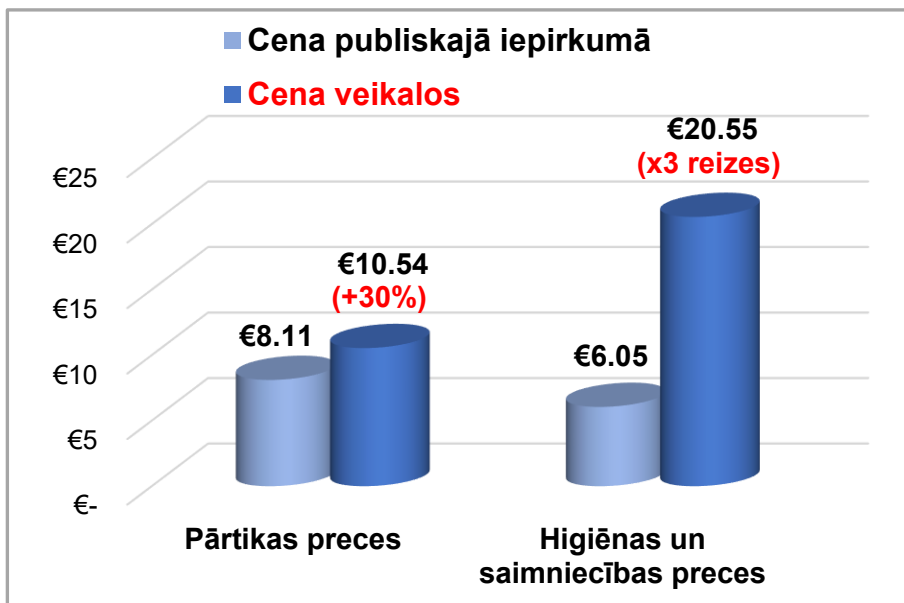
* Detalizētāka informācija pieejama Informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

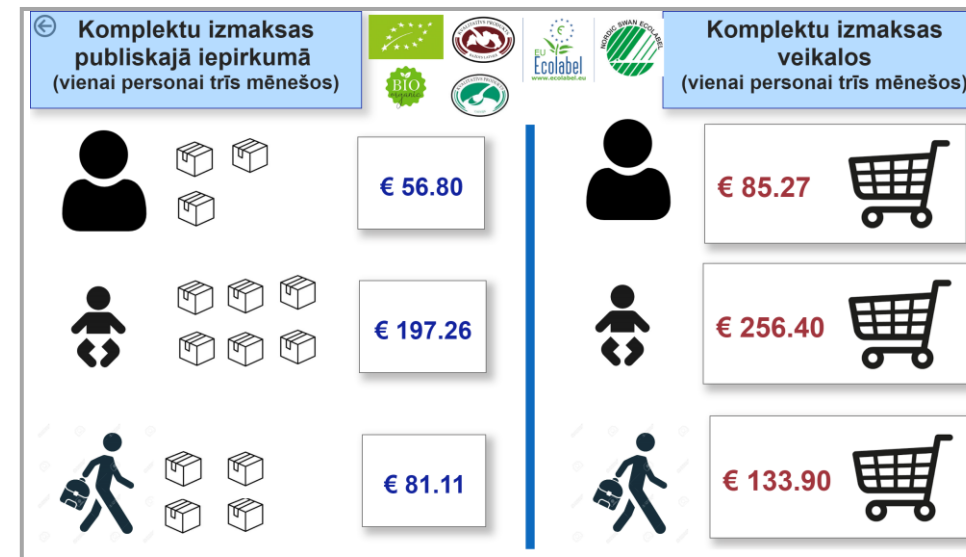
Labklājības ministrija

8. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

8.3. Mērķa grupas interese/vajadzība – SAMĒRĪGS APMĒRS*

TIEŠAIS ATBALSTS NETIEŠAIS ATBALSTS

➤ Publiskais iepirkums tiešās atbalsta metodes ietvaros – iespēja atbalsta preču komplektu iegādei un izsniegšanai par ievērojami zemākām cenām nekā tas būtu iespējams preces iegādājoties veikalā tiešās atbalsta metodes ietvaros:

- pārtikas precēm cenu **starpība** vidēji **30 %**;
- higiēnas un saimniecības precēm cenu **starpība** **trīs reizes**.

➤ ESF+ Programmā atbalsta preču komplektu iegādei pieejami 65,4 milj. *euro*. Lai atbalsta preču kompleksos esošās preces mērķa grupai nodrošinātu ar netiešā atbalsta metodi, tam provizoriski būtu nepieciešami 90,2 milj. *euro*.

* Detalizētāka informācija pieejama Informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

8. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā

8.3.1. Mērķa grupas interese/vajadzība – SAMĒRĪGS APMĒRS*

- Salīdzinot mērķa grupas ieguvumus vienai personai paredzētās atbalsta summas ietvaros:
 - **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – personai **lielāks atbalsta preču apjoms** (to nodrošina iepirkuma ietvaros iegūtā cena), sekojoši **tas lielākā mērā** (attiecībā pret netiešo atbalsta metodi) **pozitīvi ietekmē m/s materiālo situāciju** – **sniedz iespēju ietaupītos līdzekļus novirzīt citām pamatvajadzībām** (papildu pārtikai, komunālo pakalpojumu apmaksai, ārsta apmeklējumiem, medikamentu iegādei, bērnu ārpusskolas nodarbību apmaksai);
 - **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – personai **mazāks atbalsta preču apjoms** (veikalā preču cena ievērojami augstāka), sekojoši **tas mazākā mērā** (attiecībā pret tiešo atbalsta metodi) **ietekmē m/s materiālo situāciju** (iespēja ietaupītos līdzekļus novirzīt citām pamatvajadzībām).
- Sociāli ekonomiskie rādītāji liecina, ka **joprojām ir nepieciešami atbalsta pasākumi nabadzības un sociālās atstumtības risku mazināšanai**, īpaši visneaizsargātākajām iedzīvotāju grupām. Sekojoši **atbalsts vistrūcīgākajām personām no 2028. gada līdz 2034. gadam būtu sauglabājams vismaz esošajā apmērā** un tam nepieciešami **74,2 milj. euro**.

* Detalizētāka informācija pieejama Informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

8. Secinājumi – metožu atbilstība prioritātēm

atbalsta nodrošināšanā

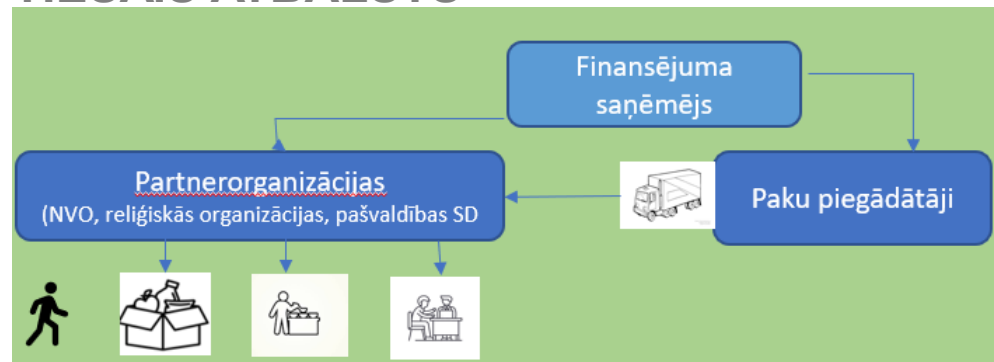
8.4. Administrējošo institūciju interese/vajadzība – VIENKĀRŠA, EFEKTĪVA SISTĒMA*

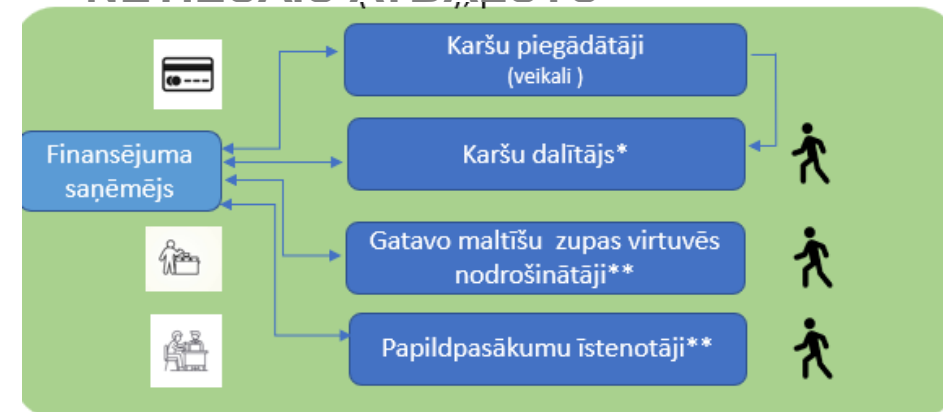
Labklājības ministrija

ĪSTENOŠANAS POSMS

TIEŠAIS ATBALSTS

NETIEŠAIS ATBALSTS

* jāapzina

** nepieciešama detalizēta risinājumu/alternatīvu, iesaistīto pušu un to sadarbības modeļa izpēte un izstrāde

VIENKĀRŠA,
EFEKTĪVA
SISTĒMA

- Ieviešanas institucionālais modelis (vadībā un uzraudzībā iesaistītās institūcijas) atkarīgs no lēmumiem atbilstoši ES fondu tematiskās komitejas 2025. gada 28. novembra sēdei.
- **TIEŠĀ ATBALSTA METODE** – praksē pārbaudīta, iesaistītajiem pazīstama un pozitīvi novērtēta atbalsta nodrošināšanas sistēma. Vienots visu iesaistīto pušu sadarbības modelis atbalstāmo darbību īstenošanai (atbalsta preču komplektu piegāde un izdale, gatavās maltītes zupas virtuvēs, papildpasākumu īstenošana). Esošā sistēma - pamats turpmākai ieviešanai, to optimizējot/efektivizējot, mazinot administratīvās izmaksas.
- **NETIEŠĀ ATBALSTA METODE** – atbalstāmo darbību īstenošanai (karšu piegāde un izdale, gatavās maltītes zupas virtuvēs, papildpasākumu īstenošana) atsevišķas un atšķirīgas īstenošanas sistēmas/modeļi, radot izaicinājumu papildpasākumu īstenošanai (mērķa grupas sasniedzamība). Nepieciešama detalizēta risinājumu un alternatīvu, kā arī iesaistīto pušu un to sadarbības modeļa izpēte (apzinot arī vai metodes rezultātā iespējams vienkāršot ieviešanu un administrēšanu, mazināt izmaksas). Atvērto jautājumu un izaicinājumu loks var paplašināties, priekšrocības un trūkumi var mainīties. Ilgāka sagatavošanās ieviešanai (tostarp metodei pielāgotu normatīvo aktu, organizatoriskās shēmas un vadības kontroles sistēmas, kā arī IT risinājumu izstrāde) un ar to saistīti izdevumi, radot risku atbalsta pārtraukumam starp plānošanas periodiem.

* Detalizētāka informācija pieejama Informatīvā ziņojuma 2. pielikumā

Labklājības ministrija

9. Priekšlikumi

Nākamajā ES fondu 2028.-2034. gada plānošanas periodā pārtikas atbalsta un pamata materiālās palīdzības sniegšanai vistrūcīgākajām personām **izmantot tiešo atbalsta metodi** – turpināt atbalsta komplektu izsniegšanu, ņemot vērā lielāku sociālo partneru atbalstu un šādas metodes priekšrocības:

➤ vistrūcīgākajām personām:

- **vienāda atbalsta ģeogrāfiskā pieejamība** (gan pilsētās, gan lauku reģionos);
- **atbalsts vienlīdzīgā apjomā, ietverot m/s pamatvajadzībām nepieciešamas preces**, kuras tiek pārskatītas (tostarp atbalsta preču komplektos pārtika – veselīga, kvalitatīva, nodrošina produktu daudzveidību un uzturvielu sabalansētību, atsevišķi preču komplekti maziem bērniem un skolēniem, komplektu saturu plānots papildināt ar sieviešu higiēnas precēm), **pieejamas gatavās maltītes** zupas virtuvēs **un papildpasākumi** sociālās atstumtības mazināšanai;
- **lielāks atbalsta preču apjoms** (attiecībā pret netiešo atbalsta metodi, ja tās ietvaros persona saņem tādu pat atbalsta summu), tādējādi **atbalsts lielākā mērā** (attiecībā pret netiešo atbalsta metodi) **atvieglo m/s finansiālo slogu** un palielina **iespējas nodrošināt citas pamatvajadzības**.

➤ administrējošām institūcijām:

- **praksē pārbaudīta, pozitīvi novērtēta** atbalsta nodrošināšanas **sistēma ar vienotu sadarbības modeli** atbalstāmo darbību īstenošanai, kuru iespējams optimizēt un efektīvizēt, mazinot administratīvo slogu un izmaksas;
- **metode** jau izmantota un **piemērota** arī turpmāk izmantošanai valsts līmeņa **krīzes situācijās**;
- **ieviešanai par pamatu izmantojama esošā bāze**, saīsinot sagatavošanās darbiem nepieciešamo laiku.

Labklājības ministrija

Pielikumā

1. ES dalībvalstu, tostarp Baltijas valstu, pieredze uz 9 lapām;
2. Metožu atbilstība prioritātēm atbalsta nodrošināšanā uz 9 lapām;
3. Informatīvā ziņojuma tehniskā informācija uz 1 lapas.

Ziņojumā izmantota šāda informācija un dati:

- CSP dati par nabadzību un sociālo atstumtību, materiālo un sociālo nenodrošinātību no 2014.-2024. gadam;
- Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņu 2021.-2027. gadam īstenošanas starpposma ietekmes izvērtējums (25-TA-2782);
- Pašvaldību sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogrammas (SOPA) un Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmas (SPOLIS) dati;
- Mērķa finansējuma izlietojuma pārvaldība platformas instances (MAP) dati;
- LM dati par atbalsta saņēmējiem EAFVP DP un ESF+ Programmā, pieejami tīmekļa vietnē: <https://www.lm.gov.lv/lv/eiropas-atbalsta-fonds-vistrucigakajam-personam-istenosana-noslegusies> un <https://www.lm.gov.lv/lv/eiropas-sociala-fonda-plus-programma-materialas-nenodrosinatibas-mazinasanai-2021-2027.-gadam>.